

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/1998 vp

Hallituksen esitys hallinto-oikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä syyskuuta 1998 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen hallinto-oikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 114/1998vp).

Lakialoite

Valiokunta on tämän asian yhteydessä käsitellyt lakialoitteen hallinto-oikeuslaiksi (LA 90/1998 vp — Timo Ihamäki /kok ym.), jonka eduskunta on 8 päivänä lokakuuta 1998 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina seuraavat asiantuntijat

- oikeusministeri Jussi Järventaus, lainsäädäntöneuvos Marja Ekroos, lainsäädäntöneuvos Arja Manner ja erityisasiantuntija Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- ympäristöministeri Pekka Haavisto, hallitusneuvos Simo Mäkinen ja hallitussihteeri Jukka Nurmio, ympäristöministeriö
- presidentti Pekka Hallberg, korkein hallinto-oikeus
- vesiylituomari Pekka Kainlauri, vesiylioikeus
- ylituomari Matti Jokinen, Hämeen läänioikeus
- ylituomari Juhani Silén, Keski-Suomen läänioikeus
- ylituomari Risto Hakkarainen, Kuopion läänioikeus

- ylituomari Juhani Pitkänen, Kymen läänioikeus
- ylituomari Mauri Axelsson, Lapin läänioikeus
- vt. ylituomari Markku Pesonen, Mikkelin läänioikeus
- ylituomari Olli Karikoski, Oulun läänioikeus
- ylituomari Aimo Hurskainen, Pohjois-Karjalan läänioikeus
- ylituomari Veijo Luomanen, Turun ja Porin läänioikeus
- ylituomari Liisa Sahi, Uudenmaan läänioikeus
- ylituomari Jorma Pitkänen, Vaasan läänioikeus
- vesioikeustuomari Seppo Räisänen, Itä-Suomen vesioikeus
- vesioikeustuomari Jukka Hölttä, Länsi-Suomen vesioikeus
- vesioikeustuomari Aino Turpeinen, Pohjois-Suomen vesioikeus
- ylitarkastaja Markku Mertala, Verohallitus
- ympäristölakimies Saara Ylisirniö, Kainuun ympäristökeskus
- ylitarkastaja Seija Savo, Lounais-Suomen ympäristökeskus
- lakiasiain päällikkö Kari Prättälä, Suomen Kuntaliitto
- apulaisjohtaja Jukka Patrikainen, Keski-Suomen Liitto
- varapuheenjohtaja Tuomas Lehtonen, Läänioikeustuomarit ry
- asianajaja Juha Lindström, Suomen Asianajaliitto

- vesiyltioikeudenneuvos Jukka Mattila, Suomen Erityistuomarit ry
- toiminnanjohtaja Rauno Selenius, Suomen Lakimiesliitto
- professori Erkki Hollo
- hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuori..

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että hallinto-oikeuslaila perustettaisiin kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta. Hallinto-oikeudet sijaitsisivat Helsingissä, Turussa, Vaasassa, Hämeenlinnassa, Kouvolassa, Kuopiossa, Oulussa ja Rovaniemellä. Lisäksi Jyväskylässä, Mikkelissä ja Joensuussa olisi hallinto-oikeuden pysyvä istuntopaikka. Hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä säädetäisiin tarkemmin valtioneuvoston päätöksellä. Tarkoituksena on, että hallinto-oikeuksien tuomiopiirit pohjautuisivat maakuntajakoon niin, että kukin tuomiopiiri muodostuisi yhdestä tai useammasta maakunnasta. Hallinto-oikeuslaki olisi organisaatiolaki, jolla kumottaisiin nykyinen läänioikeuslaki.

Vaasan hallinto-oikeus perustettaisiin yhdistämällä vesiyltioikeus ja Vaasan läänioikeus. Tältä osin esitys liittyy ympäristölainsäädännön uudistamista koskevaan hallituksen esitykseen. Vaasan hallinto-oikeudessa vesi- ja ympäristönsuojeluasioiden käsittelyyn osallistuisi hallinto-

oikeuden lakimiesjäsenten lisäksi asiantuntijajäseniä, joilla on tekniikan ja luonnontieteiden erityisasiantuntemusta. Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin tehtäisiin vastaava korkeimman hallinto-oikeuden sivutoimisia asiantuntijajäseniä koskeva muutos.

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan marraskuun alusta 1999.

Lakialoite

Lakialoite on rinnakkainen hallituksen esitykselle hallinto-oikeuslaiksi (HE 114/1998 vp). Toisin kuin hallituksen esityksessä aloitteessa ehdotetaan perustettavaksi yksitoista alueellista hallinto-oikeutta. Hallinto-oikeudet sijaitsisivat hallituksen esityksessä ehdotettujen paikkakuntien lisäksi Joensuussa, Jyväskylässä ja Mikkelissä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallinto-oikeuksien perustaminen

Hallintolainkäyttöä on muutaman viimeksi kuluneen vuoden aikana johdonmukaisesti ja määrätietoisesti uudistettu ja selkeytetty. Hallinto-

keuksien perustaminen merkitsee tämän hetkistä pääteipistettä tässä yksilön oikeusturvaa vahvistavassa kehityksessä, joka pohjautuu Suomen liittymiseen Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja hallitusmuodon perusoikeussäännösten uudistamiseen.

Hallintolainkäyttölain säätäminen vuonna 1996 merkitsi oikeusturvan menettelyllisten taiteiden saattamista Suomen kansainvälisiä velvoitteita vastaavalle tasolle. Hallintolainkäyttölailla purettiin monimutkainen hallinnon sisäinen muutoksenhakujärjestelmä, kun hallintoasi-

oiden pääsääntöiseksi muutoksenhakutieksi tuli valittaminen alueellisiin hallintotuomioistuihin eli lääninoikeuksiin.

Hallituksen esityksen mukaan tavoitteena on hallintolainkäyttöasioiden jakaminen alueellisesti tasapuolisesti sekä riittävien henkilöstöresurssien ja asiantuntemuksen varmistaminen eri asiaryhmissä. Tasapainoisten ja keskenään yhdenvertaisten tuomioistuinyksiköiden avulla muutoksenhakuasiat voidaan hajauttaa kaikkiin hallinto-oikeuksiin siten, että asioiden käsittelyssä eri hallinto-oikeuksien välillä ei ole olennaisia eroja.

Valiokunta pitää uudelle lainsäädännölle asetettuja tavoitteita hyvinä ja katsoo, että ne voidaan ehdotetulla ratkaisulla toteuttaa. Hallintotuomioistuimissa käsiteltävät asiat ovat viime aikoina vaikeutuneet oikaisumenettelyn yleistyessä ja kansainvälistymiskehityksen seurauksena. Tuomioistuihin on myös siirretty uusia asiaryhmiä. Tuomioistuimen riittävän suuri koko parantaa oikeuden toimintaedellytyksiä ja monipuolistaa ja laajentaa oikeudellista asiantuntemusta.

Hallituksen esitys on huolellisesti valmisteltu. Perustettavat kahdeksan hallinto-oikeutta toimivat hallintoasioiden oikeusturvajärjestelmän perusrunkona ja ne jatkavat ilman asiallisia muutoksia lääninoikeuksien toimintaa.

Ympäristöasioiden muutoksenhaku

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotus ympäristöasioiden muutoksenhaun järjestämiseksi. Vaasan lääninoikeus ja vesiylöikeus ehdotetaan yhdistettäväksi ja muodostettavaksi Vaasan hallinto-oikeudeksi, jonne ohjataan ja keskitetään muutoksenhaku ympäristönsuojeluasioissa. Tältä osin hallituksen esitys liittyy viireillä olevaan ympäristönsuojelulainsäädännön uudistamiseen. Esityksen perustelujen mukaan ehdotukset liittyvät niin kiinteästi toisiinsa, että ne tulisi käsitellä muutoksenhaun järjestämistä koskevilta osin yhdessä.

Kun nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys oli annettu eduskunnalle, kävi ilmi, ettei ympäristönsuojelulainsäädännön uudistamisesitystä annetakaan tälle eduskunnalle. Sen vuoksi va-

liokuntakäsittelyssä on jouduttu selvittämään, voidaanko Vaasan hallinto-oikeus perustaa ja ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaku järjestää esityksessä ehdotetulla tavalla vai onko esitys tältä osin mainitun riippuvuussuhteen takia ennenaikaisena hylättävä.

Valiokunta on asiaa selvitettyään, syitä ja vastasyitä pohdittuaan, päätenyt ehdottamaan, että ympäristönsuojeluasioita koskeva organisaatoratkaisu tehdään samalla, kun hallinto-oikeudet perustetaan. Kantansa valiokunta on perustanut seuraaviin näkökohtiin:

1. Ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaku on laajalti selvitetty. Asiaa on 1990-luvun puolesta välistä alkaen käsitelty laskentatavasta riippuen 5—6 työryhmässä tai komiteassa. Näkemykset siitä, miten muutoksenhaku on järjestettävä, ovat johdonmukaisesti kehittyneet ja vahvistuneet nyt ehdotettua ratkaisua tukevaksi. On luovuttu ajatuksesta perustaa ympäristöasioiden erikoistuomioistuin ja päädytty hallinto-oikeuslinjalle kuitenkin niin, että ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaku keskitetään yhteen tai kahteen hallinto-oikeuteen. Samalla on myönteisenä seikkana todettu, että tämän ratkaisun myötä ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaku yhtenäistyy, kun luovutaan nykyisestä kaksijakoisesta muutoksenhakujärjestelmästä. Nykyisin kunnallisista päätöksistä valitetaan lääninoikeuteen, mutta ympäristökeskuksista suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

2. Myös ympäristönsuojelulainsäädäntöä koskeva valmistelu on ollut perusteellista päätyen miltei valmiiseen ympäristönsuojelulakiehdotukseen. Yksimielisyys vallitsee kaikista aineellisista ja sisällöllisistä ratkaisuista. Erimielisyys koskee vain organisatorisia kysymyksiä, sitä, mille hallinnonalalle uudet hallintoviranomaiset — nykyisistä vesioikeuksista muodostettavat ympäristölupavirastot — sijoittuvat. Suomen kansainvälisistä velvoitteista seuraa, että ympäristönsuojelulainsäädäntöä koskeva hallituksen esitys on annettava välittömästi seuraavalle eduskunnalle eikä uuteen valmisteluun enää ole aikaa.

3. Ympäristönsuojeluasiat, joista vesiasiat tulevat vastaisuudessaakin muodostamaan valta-

osan, ovat sisällöllisesti vaikeita, erityisosaamista ja usean eri alan tietämystä vaativia. Ympäristönsuojelulainsäädännön mukana tulee myös paljon uutta alaan liittyvää, josta on nopeasti saatava aikaan yhtenäinen oikeuskäytäntö. Erikoisosaamista ja -ammattitaitoa tarvitaan sekä hallintoviranomaisessa, joka käsittelee lupahakemukset, että muutoksenhakuelimessä. Muutoksenhakuelimen pitää voida itse asiallisesti ratkaista lupahakemukset palauttamatta niitä takaisin hallintoviranomaiseen. Ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaun keskittäminen yhteen tuomioistuimeen turvaa parhaiten oikeudenkäytön yhtenäisyyden. Myös olemassa olevat resurssit voidaan parhaiten hyödyntää, kun ne keskitetään yhteen hallinto-oikeuteen.

4. Hallinto-oikeuksien yhtäaikainen perustaminen voidaan turvata kaikkien uusien yksiköiden osalta. Erityisesti Vaasan hallinto-oikeuden kannalta päästään parempaan tulokseen, kun henkilökuntajärjestelyt eivät pitkity ja oikeuden koko henkilökunta voi järjestäytyä yhtä aikaa.

Edellä lausutun perusteella valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien säännösten muuttamista niin, että esityksen tavoitteet myös ympäristönsuojeluasioiden muutoksenhaun järjestämisen osalta toteutetaan. Muutokset on laadittu niin, että Vaasan hallinto-oikeuden toiminta ei onnu, vaikka ympäristönsuojelulaki ei ole voimassa. Tarkoituksena on kuitenkin, että ympäristönsuojelulaki saadaan voimaan mahdollisimman pian ja välikaudesta tulee mahdollisimman lyhyt.

Virkajärjestelyt ja henkilöstön asema

Hallinto-oikeuslain mukaan lääninoikeuksien ja vesiylioikeuden jäsenet nimitetään hallinto-oikeuksiin tuomarin virkoihin. Laissa säädetään myös muun henkilökunnan siirtymisestä hallinto-oikeuksiin, mutta virkojen siirtämisestä ja henkilöstön sijoittamisesta hallinto-oikeuksiin päättää lähemmin oikeusministeriö.

Käytännössä esitys merkitsee sitä, että Mikkelin, Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan lääninoikeuksien henkilökunta joutuu siirtymään toiselle paikkakunnalle työskentelemään. Valiokunta pitää tärkeänä, että käytännössä näiden

lääninoikeuksien esittelijöille ja toimistohenkilökunnalle pyritään heidän niin halutessaan järjestämään vaihtoehtoinen mahdollisuus siirtyä nykyisellä paikkakunnalla toiseen oikeushallinnon alalla toimivaan virastoon.

Hallintolainkäytön edelleen kehittäminen

Hallituksen esityksessä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi — alueellisten hallinto-oikeuksien tasapainoisen kehittämisen ja toimintaedellytysten turvaamiseksi — hallintolainkäyttösäännösten uudistamista on edelleen jatkettava. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

— Erityislainsäädännöllä muutoksenhaku eräistä asiatyypeistä on keskitetty yhteen hallinto-oikeuteen. Tällaisia ovat mm. arvonlisäveroasiat, eräät verotusmenettelyyn liittyvät asiat ja turvapaikka-asiat. Ainakin arvonlisäveroasiat voidaan kahdesta eri järjestelmästä johtuvan ylimenokauden jälkeen hajauttaa alueellisiin hallinto-oikeuksiin.

— Hallintolainkäyttölakia säädettäessä eduskunta edellytti, että kullakin hallinnonalalla erikseen tarkistetaan voimassa oleviin eri lakeihin ja asetuksiin sisältyvät valitusmenettelysäännökset siten, että ne tilanteen mukaan joko yhdenmukaistetaan hallintolainkäyttölain kanssa, poistetaan tarpeettomina tai muutetaan tarpeellisilta osin viittauksiksi hallintolainkäyttölakiin. Tarkistustyötä on tehty kaikilla hallinnonaloilla. Usealle hallinnonalalle on kuitenkin edelleen jäänyt säännöksiä, joiden mukaan pienten valtakunnallisten hallintoviranomaisten päätöksistä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Hallintolainkäyttöjärjestelmän kannalta tällaiset säännökset ovat epätarkoituksenmukaisia. Valitusmenettelysäännösten tarkistamista on edelleen jatkettava.

— Hallintolainkäyttölain oikeuspaikkasäännöksiä muutetaan tämän esityksen yhteydessä siten, että valtakunnallisen hallintoviranomaisen päätöksestä valitetaan siihen hallintotuomioistuimeen, johon päätös olennaisesti liittyy. Muutosta on säännöksen lievästä tulkinnanvaraisuudesta huolimatta yleisesti pidetty hyvänä. Siihen liittyen valiokunnalle on esitetty oikeus-

paikkasäännösten tarkistamista vielä niin, että vastaavasti hajautettaisiin valittaminen lääninhallitusten päätöksistä. Valiokunta pitää tällaisen lisämuutoksen toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä asianmukaisena.

— Hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä esitetyt lautakuntatyypisten muutoksenhaakuelinten purkamista ja niissä käsiteltävien asioiden siirtämistä hallinto-oikeuksiin tulee edelleen jatkaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Ympäristöasioiden muutoksenhaun järjestämisestä hallituksen esityksen tavoitteiden mukaisesti siitä huolimatta, että ympäristösuojelulaki puuttuu, seuraa, että lakiehdotuksia on muutettava. Lähtökohtana on, että viittaukset ympäristösuojelulakiin poistetaan ja vesiasioiden osalta kelpoisuusvaatimukset ja tuomionvoipaisuutta koskevat säännökset säilytetään ennallaan. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 1., 2. ja 7. lakiehdotusten tarkistamista.

Samalla valiokunta aikaisemmin omaksuttuun käytäntöön viitaten ehdottaa, että hallinto-oikeuslain 26 §:ään lisätään eräiden tuomareiden eroamisikää koskeva uusi 4 momentti, jotta

ei synny epätietoisuutta siitä, että ne tuomarit, joiden eroamisikä määräytyy vanhojen säännösten mukaisesti ja joita tämä uudelleenjärjestely koskee, säilyttävät oikeutensa pysyä virassaan 70 vuoden ikään saakka.

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt asian hallituksen esityksen pohjalta ja päätenyt ehdottamaan kahdeksan hallinto-oikeuden perustamista. Siten valiokunta ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 3.—6. ja 8. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1., 2. ja 7. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) , ja

että lakialoite 90/1998 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Hallinto-oikeuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku	5 §
Yleiset säännökset	<i>Jäsenten kelpoisuus</i>
1—3 § (Kuten HE)	(1 mom. kuten HE) <i>Vaasan hallinto-oikeudessa vesilain (264/1961) mukaisten asioiden käsittelyyn osallistuvien lainoppineiden ja muiden kuin lainoppineiden jäsenten kelpoisuusvaatimuksista säädetään vesilain 15 luvun 3 ja 15 §:ssä.</i>
2 luku	
Henkilöstö	
4 § (Kuten HE)	6—9 § (Kuten HE)

10 §

Esittelijät

Hallinto-oikeuden esittelijöitä ovat hallinto-oikeussihteerit ja notaarit. Kelpoisuusvaatimuksena hallinto-oikeussihteerin virkaan on oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja notaarin virkaan siihen soveltuva korkeakoulututkinto. *Kelpoisuusvaatimuksesta Vaasan hallinto-oikeuden sellaisen hallinto-oikeussihteerin virkaan, jonka tehtävänä on esitellä vesilain mukaisia asioita, säädetään vesilain 15 luvun 5 §:n 1 momentissa.*

11 §

(Kuten HE)

3 luku

Asioiden käsittely hallinto-oikeudessa

12 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

(1 mom. kuten HE)

Vesilain mukaisten asioiden päätösvaltaisesta kokoonpanosta säädetään vesilain 15 luvun 14 §:n 2 momentissa ja vesiasetuksen 20 b ja 20 c §:ssä.

(3 mom. kuten HE)

13—19 §

(Kuten HE)

4 luku

Erinäiset säännökset

20—23 §

(Kuten HE)

5 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

24 §

Voimaantulo

(1 mom. kuten HE)

Tällä lailla kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annettu lääninoikeuslaki (1021/1974) sekä 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 15 luvun 14 §:n edellä oleva väliot-sikko sekä 14 §:n 3—5 momentti, 14 a, 16 — 19, 19 a, 20 ja 21 (poist.) §, sellaisina kuin ne ovat, lääninoikeuslaki siihen myöhemmin teh-tyine muutoksineen sekä vesilain 15 luvun 14 §:n 3—5 momentti laeissa 467/1987 ja 1015/1993, 14 a, 16 —19, 19 a, 20 ja 21 § mai-nitussa laissa 467/1987 (poist.).

Mitä muussa laissa tai asetuksessa säädetään lääninoikeudesta, koskee tämän lain tultua voi-maan hallinto-oikeutta. Mitä muussa laissa tai asetuksessa säädetään nimeltä mainitusta läänin-oikeudesta, koskee tämän lain tultua voimaan sitä hallinto-oikeutta, jonka tuomiopiiriin maini-tun lääninoikeuden tuomiopiiri pääosin siirtyy. *Mitä muussa laissa tai asetuksessa säädetään vesiylioikeudesta, koskee tämän lain tultua voi-maan Vaasan hallinto-oikeutta.*

(4 mom. kuten HE)

25 §

Vireillä olevien asioiden käsittely

Tämän lain voimaan tullessa vesiylioikeudes-sa vireillä olevat asiat siirtyvät käsiteltäviksi *Vaasan hallinto-oikeudessa. Lääninoikeudes-sa tämän lain voimaan tullessa (poist.) vireillä olevat asiat käsitellään siinä hallinto-oikeudes-sa, jonka tuomiopiiriin asianomaisen lääninoike-uden tuomiopiiri pääosin siirtyy.*

26 §

Virkojen täyttäminen

(1—3 mom. kuten HE)

Tuomarin viran haltija, joka on 1—3 momentin mukaisesti nimitetty tuomariksi hallinto-oikeuteen, säilyttää oikeuden pysyä virassaan siten kuin valtion virkamieslain voimaanpanolain (756/1986) 25 §:ssä säädetään. (Uusi 4 mom.)

27 §
(Kuten HE)

2.

Laki

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/1918) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 250/1996 seuraavasti:

2 a §
(Poist.)

hallinto-oikeustuomarin virkojen täyttämistä ja hoitamista koskevat asiat sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

3 § (Uusi)

Voimaantulosäännös

Korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäviä ovat lisäksi *hallinto-oikeuden* ylituomarin ja

(1 mom. kuten HE)
(2—4 mom. *poist.*)

7.

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta 21 päivänä joulukuuta 1984 annetun lain (945/1984) 1 § seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

oikeudessa, hallinto-oikeudessa, käräjäoikeudessa, maa-oikeudessa, *vesioikeudessa*, vakuutus-oikeudessa, työtuomioistuimessa, markkina-tuomioistuimessa ja sota-oikeudessa.

Tämä laki koskee oikeudenkäynnin julkisuutta valtakunnanoikeudessa, korkeimmassa oikeudessa, korkeimmassa hallinto-oikeudessa, hovi-

LaVM 19/1998 vp — HE 114/1998 vp

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Henrik Lax /r	Pekka Kuosmanen /kok
vpj.	Matti Vähänäkki /sd	Kari Myllyniemi /kesk
jäs.	Sulo Aittoniemi /kesk	Reino Ojala /sd
	Juhani Alaranta /kesk	Markku Pohjola /sd
	Janina Andersson /vihr	Heikki Rinne /sd
	Toimi Kankaanniemi /skl	Pekka Saarnio /vas
	Juha Karpio /kok	Säde Tahvanainen /sd
	Anne Knaapi /kok	Jukka Tarkka /nuors.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Lakivaliokunnan enemmistö on yhtynyt hallituksen esitykseen siitä, että maahamme muodostetaan nykyisen 11 lääninoikeuden sijaan kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta. Tämä merkitsee sitä, että Joensuusta, Jyväskylästä ja Mikkelistä lakkautetaan mainitut oikeudet. Näihin kaupunkeihin jäisi vain pysyvät istuntopaikat. Kolmen lääninoikeuden lakkauttamiselle ei hallitus ole esittänyt taloudellisia säästöperusteita. Asiamäärillä mitaten lakkautettaviksi esitetyt oikeudet ovat kohtuullisen kokoisia eikä niiden antamien päätösten tasoa ole osoitettu muita heikommiksi.

Maahamme tulee perustaa 11 hallinto-oikeutta, jotka tuomiopiireiltään vastaavat nykyisiä lääninoikeuksia. Hallinto-oikeuksissa käsitellään monia tavallista ihmistä koskevia asioita. Oikeusturvanäkökohdat ja subsidiariteettiperiaate edellyttävät, että oikeus on kohtuullisen lähellä palvelun tarvitsijoita.

Hallitus on sitoutunut ns. Itä-Suomi projektiin. Hallituksen esitys kahdeksasta hallinto-oikeudesta sotii yksiselitteisesti tätä kehittämissuunnitelmaa vastaan. Tällaisten palvelujen keskittäminen ja työpaikkojen siirtäminen pois imee maakunnista niiden elinvoimaa laajemminkin.

Keski-Suomen osalta on kohtuutonta, että hallinto-oikeuden toimipaikka olisi Hämeenlinnassa, jonne yhteydet ovat huonot ja etäisyys täysin kohtuuton. Hallinto-oikeuden työskentelyssä tuomiopiirin alueen, kuntien, ihmisten,

elinkeinoelämän ja luonnonolosuhteiden tuntemus on tärkeää. Jos tällaista tuntemusta ei ole, ihmisten luottamus oikeuslaitokseen heikkenee entisestään. Näin käy, jos Keski-Suomi liitetään Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ylisuureen tuomiopiiriin. Keski-Suomen pohjoisosasta etäisyys Hämeenlinnaan on peräti 350 km.

Pysyvät istuntopaikat ovat vain keinotekoinen yritys pehmentää rajua keskittämistoimenpiteitä.

Viittaamme myös lakialoitteessa 90/1998vp esitettyihin perusteluihin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1 § lakialoitteen 90/1998 vp mukaisesti eli näin kuuluvana:

1 §

Hallinto-oikeudet

Yleisiä alueellisia hallintotuomioistuimia ovat Helsingin, Turun, Hämeenlinnan, Vaasan, Kouvolan, Kuopion, *Mikkelin*, Joensuun, *Jyväskylän*, Oulun ja Rovaniemen hallinto-oikeudet.

(2 mom. *poist.*)

(2 mom. kuten LaVM:n 3 mom.)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1998

Toimi Kankaanniemi /skl
Juha Karpio /kok
Sulo Aittoniemi /kesk
Kari Myllyniemi /kesk

Juhani Alaranta /kesk
Anne Knaapi /kok
Säde Tahvanainen /sd

VASTALAUSE 2

Lakivaliokunta hyväksyi lain siitä, että maahamme perustetaan 8 alueellista hallinto-oikeutta nykyisen 11 lääninoikeuden sijaan. Muutoksen perusteluna on käytetty mm. tarvetta asiantuntijuuden lisäämiseen ja hallinto-oikeustoiminnan tehostamiseen. Uudistusta on kritisoitu ja tältä osin yhdyin vastalauseessa 1 esitettyyn. Lisäksi haluan tuoda esille seuraavaa:

Lakia on valmisteltu siten, että hallinto-oikeusuudistusta varten perustettiin työryhmä, joka esitti nykyisten hallinto-oikeuksien määrän supistamista viiteen perustelunaan jo edellä mainittu asiantuntijuuden keskittäminen. Hallitus

pätyi kuitenkin esityksessään nyt hyväksytyyn kahdeksan yksikön ja kolmen pysyvän istunto-paikan malliin.

Koska hallintouudistusmallissa päädyttiin alkuperäisen viiden hallinto-oikeuden sijaan kahdeksaan, ei nyt esitetyllä hallintouudistuksella saavuteta valtiontaloudellisia säästöjä eikä keskittämisenäkökulmastakaan tuo merkittävää parannusta nykykäytäntöön. Esitys tulee sen sijaan heikentämään palvelujen alueellista saatavuutta ja aiheuttamaan ongelmia lakkautettavien lääninoikeuksien kannalta.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1998

Säde Tahvanainen /sd